

DET KONGELIGE
BARNE- OG FAMILIEDEPARTEMENT

Nedre Romerike tingrett
Jonas Lies gt. 20 Postuttak
2001 LILLESTRØM

Unntatt offentlighet
iht. offentlighetsl. § 5a, jf.
forvaltningsl. § 13 nr 1

Deres ref

Vår ref
02/02977

Dato
31.10.2002

SAK A
FORELDREANSVAR

- TILDELING AV

Vi viser til Deres brev av 11. september 2002, og kan gi følgende kommentar til de generelle juridiske problemstillinger som reises i forhold til lov om barn og foreldre (barneloven) og lov om barneverntjenester (barnevernloven).

Spørsmålet som diskuteres er om fosterhjemsplassing etter barnevernloven kan opprettholdes dersom fosterforeldrene tildeles foreldreansvar etter barneloven §§ 36, 37, jf. § 30. Barne- og familiedepartementet mener en slik løsning vil være i strid med barnevernloven og barneloven ut fra følgende:

Opprettholdelse av fosterhjemsplassing forutsetter opprettholdelse av vedtak om omsorgsovertakelse. Vilråene for å overta omsorgen for et barn framgår av barnevernloven § 4-12. Vedtaket retter seg mot den som har foreldreansvar og daglig omsorg for barnet, og fattes på bakgrunn av en vurdering av barnets konkrete omsorgssituasjon. Formålet med et vedtak om omsorgsovertakelse er at omsorgen ikke lenger skal kunne utøves av den som har foreldreansvar og daglig omsorg og som vedtaket er rettet mot. Barnevernloven § 4-18 forutsetter i tråd med dette at barnet ikke bor sammen med den eller de som har foreldreansvar og daglig omsorg etter barnelovens regler. Når vedtak om omsorgsovertakelse blir iverksatt går omsorgen for barnet over på barneverntjenesten. Dette betyr en vesentlig begrensning i foreldreansvaret. Den daglige omsorgen for barnet utøves av fosterforeldre eller institusjon på vegne av barneverntjenesten, jf. barnevernloven § 4-18. Ansvar for et barn plassert i fosterhjem vil følgelig være delt mellom foreldrene som fortsatt har en "rest" gjennom foreldreansvaret, barneverntjenesten som har det formelle ansvar for omsorgen og fosterforeldrene som utøver den daglige, praktiske omsorgen.

Et vedtak om omsorgsovertakelse skal oppheves dersom vilråene ikke lenger er til stede, jf. §§ 4-12 og 4-21. Er foreldreansvaret for barnet overført til andre (for eksempel fosterforeldre)

Postadresse
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Kontoradresse
Akersgt. 59

Telefon - sentralbord
22 24 90 90 / 22 24 26 01
Org. nr.:
972 417 793

Barne- og
ungdomsavdelingen
Telefaks:
22 24 27 19

Saksbehandler
Bodil Rake Lystrup
22 24 26 27

etter at det er truffet vedtak om omsorgsovertakelse, er det disse (fosterforeldrene) som vil være å anse som parter i en sak om opprettholdelse eller opphevelse av vedtak om omsorgsovertakelse. Dersom vedtak om omsorgsovertakelse skal opprettholdes i et slikt tilfelle, må vilkårene for omsorgsovertakelse være til stede i forhold til de som har foreldreansvar og daglig omsorg på det aktuelle tidspunktet, - altså fosterforeldrene.

Barneloven regulerer spørsmål som gjelder hvem som skal ha foreldreansvaret. Til foreldreansvaret ligger både rettigheter og plikter, jf. barneloven § 30. Av bestemmelsen framgår at de som har foreldreansvar har rett og plikt til å ta avgjørelser for barnet i personlige forhold, og ansvar for å gi barnet forsvarlig oppfostring og forsørgelse. Retten kan ikke gi foreldreansvaret til noen som ikke kan gi barnet forsvarlig stell og omsorg, jf. barneloven § 37 første ledd. Dette er bakgrunnen for at departementet har lagt til grunn at et vedtak om omsorgsovertakelse bortfaller automatisk i disse tilfellene.

Vi siterer fra vårt brev av 15. november 1996: *"En avgjørelse om foreldreansvar etter barneloven §§ 36 og 37 medfører etter barneloven § 36 siste ledd i.f. at de som får foreldreansvaret kommer i samme stilling til barnet som de opprinnelige foreldre var, hva angår spørsmålet om innholdet i foreldreansvaret. Vedkommende får altså større ansvar og myndighet enn fosterforeldrene utpekt etter barnevernloven. At det forut for rettens avgjørelse er truffet et vedtak om omsorgsovertakelse kan ikke få noen betydning i forhold til dette, jf. bl.a. NOU 1985:18 pkt. 11.5.9 og s. 362-363. Dette innebærer bl.a. at vedkommende som får tildelt foreldreansvaret etter de nevnte bestemmelsene får alle de rettigheter og plikter som ligger i barneloven § 30. Dette betyr at en eventuell omsorgsovertakelse etter barneverntjenesteloven vil opphøre på det tidspunkt rettens kjennelse etter barneloven §§ 36 og 37 er rettskraftig. Dersom det senere skulle oppstå en situasjon som gjør det nødvendig med tiltak fra barneverntjenestens side, vil vedkommende som har fått foreldreansvaret komme i samme stilling i forhold til barneverntjenesten som andre foreldre."*

Barne- og familiedepartementet kan heller ikke se at en slik løsning som den som skisseres i Deres brev ville vært hensiktsmessig. En slik løsning ville innebære en uklar ansvarsfordeling mellom fosterforeldrene og barneverntjenesten fordi en omsorgsovertakelse innebærer en sterk begrensning av foreldreansvaret. Når et barn er under omsorg av barneverntjenesten på grunnlag av et vedtak om omsorgsovertakelse, er det barneverntjenesten og ikke fosterforeldre (eller foreldre med et restforeldreansvar) som har myndighet til å treffe de fleste beslutninger på vegne av barnet. I en del tilfeller er avgjørelsesmyndigheten sågar lagt til fylkesnemnda. Dette gjelder bl.a. vedtak om samvær med barnets biologiske familie, jf. barnevernloven § 4-19.

I de tilfeller det vurderes å være til barnets beste at barnet fortsetter å bo hos sine fosterforeldre, men slik at omsorgsovertakelsen opprettholdes på grunn av behov for fortsatt bistand fra barneverntjenestens side, kan retten gi avslag på andre krav om foreldreansvar og melde fra til barneverntjenesten om dette, jf. barneloven § 37 femte ledd. I såfall

oprettholdes barneverntjenestens ansvar for barnet og fosterforeldrene opprettholder sin status som fosterforeldre.

Med hilsen

Kari Ofstad
Kari M. Ofstad (e. f.)

Bodil Rake Lystrup
Bodil Rake Lystrup

Kopi: Nittedal kommune, Sosial- og barnevernseksjonen, Moveien 1, 1482 NITTEDAL